

ИЗВЕШТАЈ ЗА РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ ПРОИЗЛЕЗЕНИ ОД ЗАКОНСКИТЕ НАДЛЕЖНОСТИ НА АГЕНЦИЈАТА ЗА ПЕРИОД ЈАНУАРИ-ЈУНИ 2022 ГОДИНА:

Слободниот пристап до информации од јавен карактер е еден од основните предуслови за одговорно и транспарентно работење на институциите. Активното учество на граѓаните во политичките процеси и квалитетот на нивното учество во креирањето на јавните политики и носењето на одлуките директно зависи од тоа колку граѓаните се запознаени и информирани за тие процеси. Тие информации ги создаваат и со нив располагаат органите на државната власт и други органи и организации утврдени со закон, органите на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, установите и јавните служби, јавните претпријатија, правни и физички лица што вршат јавни овластувања утврдени со закон и дејности од јавен интерес и политичките партии во делот на приходите и расходите. Поради тоа овозможувањето на пристап до овие информации е неопходен процес кој води кон демократизација на процесите на креирање на јавни политики и на носење на одлуки кои влијаат врз квалитетот на живеење и општата благосостојба.

Запознавањето со релевантните податоци е од клучно значење за разбирање на работата на институциите и во тој контекст, денес не е можно да се замисли квалитетно учество во процесите на донесување политички одлуки, доколку не постои информираност и увид во работата на јавните институции.

Како второстепен орган во процесот на имплементација на остварувањето на правото на пристап до информации од јавен карактер, Агенцијата пред себе го има најголемиот предизвик, кој произлегува од основната надлежност - да води управна постапка и да одлучува по жалби од барателите на информации поднесени против имателите на информации, во случаите кога имателите на информации не постапиле согласно одредбите на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер.

Правото за поднесување жалба е подеднакво за сите баратели кои поднеле усно, писмено или електронско Барање за пристап до информации од јавен карактер до некоја институција на централно, или на локално ниво (првостепен орган), односно до било кој од регистрираните иматели на информации. Агенцијата, како второстепен орган во жалбената постапка, жалбите ги препраќа на произнесување до првостепените органи (имателите на информации), со барање во рок од 7 дена да добие произнесување по однос на наводите содржани во жалбата. Имајќи ги во предвид наводите во жалбата, одговорот на жалбата и другите приложени докази, Агенцијата во законски предвидениот рок од 15 дена носи соодветна одлука.

Агенцијата, на имателите на информации кои не постапиле по барања за пристап до информации од јавен карактер (т.н. молчење на упаравата) им доставува решение за **наложување** за постапување согласно Законот за СПИЈК во рок од 15 дена од приемот на решението, со обврска повратно да ја известат Агенцијата за нивното постапување во тој рок. На оние иматели на информации кои не постапиле во целост согласно одредбите од Законот, Агенцијата им доставува решенија за нивно **повторно**

постапување, со укажување како истото да го сторат. Доколку ваквите првични решенија не резултираат во насока на остварувањето на целта на Законот, Агенцијата изготвува и до имателите на информации доставува мериторни решенија, кои во најголем број претставуваат **задолжувања** за имателите да ја достават бараната информација до барателот.

Овој извештај се однесува на периодот јануари-јуни 2022 година и во него се содржани податоци за постапувањето на Агенцијата по поднесените жалби, во периодот од 01 јануари до 30 јуни 2022 година, во кој период биле поднесени вкупно **184** жалби.

Анализирајќи ја структурата на подносителите на жалби до Агенцијата, останува фактот дека поголемиот број од предметите по жалби, вкупно **110** се поднесени од страна на правни лица, односно од здруженија на граѓани и фондации, додека од страна на физички лица се поднесени **74** жалби. Во овој извештај може да се забележи дека е зголемен интересот кај физичките лица, односно граѓаните, за користење на ова уставно загарантирано право.

Во првите шест месеци од 2022 година најмногу жалби се поднесени против:

- државните институции - **89**
- општините - **56**
- правните и физички лица кои што вршат јавни овластувања и дејност од јавен интерес-**19**
- здравствените установи -**7**
- судската власт - **6**
- образовните институции - **4**
- јавните претпријатија - **3**

Од поднесените жалби до Агенцијата може да се заклучи дека кај барателите се уште од најголем интерес се информациите кои произлегуваат од работата на државните институции, општините како и правните и физички лица кои вршат јавни овластувања и дејност од јавен интерес.

Агенцијата во периодот од јануари-јуни 2022 постапувајќи по **184-те** жалби донесе:

- **9** Решенија за одбивање
- **61** решение за наложување
- **25** Решенија за отфрлање

- 39 Решенија за запирање на постапката
- 50 Решенија за повторно постапување

Против донесените одлуки на Агенцијата, до Управниот беа поднесени 7 тужби.

Агенцијата постапи и по Решенија по поднесени втори Жалби од страна на барателите на информации од јавен карактер. Во периодот кој е предмет на Извештајот поднесени се 22 втори жалби, а постапено е по 21 жалба. Во месец јули постапено е и по последната втора Жалба со што по сите 22 втори жалби, Агенцијата има донесено соодветни Решенија.

Агенцијата по 21 втора Жалба донесе:

- 11 Решенија со кои имателот се задолжува
- 2 Решенија со кои постапката се запира и
- 8 Решенија со кои Жалбата се одбива како неоснована

Во овој извештај треба да потенцираме дека во првите шест месеци од 2022 година реализираните обуки и работилници со службените лица кај имателите на информации дадоа одреден ефект во отстранување на најчестата причина за поднесување на жалби до Агенцијата - **молкот на управата** кој, од вкупниот број на поднесени жалби изнесува **33,15%**.

Во доставените жалби најчесто е изразено незадоволството на жалителите од постапувањето на имателите на информации во врска со барања кои се однесуваат на:

- Постапки за јавни набавки
- Податоци за склучени менаџерски договори
- Мерни станици за заштитата на животната средина
- Средства од акцизите
- Издадени овластувања за овластени службени лица
- Наплатени средства од увоз
- Податоци за реализација на Акциски планови за Стратегии
- За легализации на земјиште
- За приватизација на државно земјиште
- Исплатени средства за медиуми за последните локални избори
- Записници за одржани комисии
- Издадени Решенија од страна на министерствата
- Извршени инспекциски надзори
- Извештаи за извршени инспекцииво здравствени установи
- Правилници за работа
- За бројот на запишани ученици во основни и средни училишта
- За контрола на плагијати во високото образование
- За број на жители во општините кои се снабдуваат со водоснабдителен систем
- За број на жители кои се снабдуваат со вода преку бунари

- За издадени дозволи за градба
- За увид во ДУП и ГУП
- За доделување на земјиште под закуп
- Информации за избор на судии и јавни обвинители

Агенцијата, како второстепен орган, постапувајќи по жалбените предмети извлече заклучок дека најчесто како предмет на барањата за кои се поднесени жалби се информации кои имателите се должни да ги објавуваат на своите веб страници и на тој начин да ја информираат јавноста. Ги поттикнуваме имателите информациите од јавен карактер да ги објавуваат проактивно информациите со што ќе обезбедат клучните информации да бидат навремено достапни до граѓаните. Проактивното објавување на информациите од јавен карактер, како законска обврска за имателите, произлегува од членот 10 од Законот за СПИЈК, каде таксативно се наведени 22 категории на информации кои имателите се обврзани да ги објавуваат на своите веб страници. Објавените информации им помагаат на граѓаните подобро да го разберат функционирањето на институциите, нивните права и обврски, начинот на кој што можат да влијаат врз донесувањето на одлуките што се рефлектираат врз нивното секојдневно живеење и работење, како и полесно да им пристапат на услугите што им ги нуди државата. Транспарентноста и пристапот до информациите од јавен карактер се неделиви инструменти во борба против корупцијата.